

УДК 330.322.54(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.7>**Чубка О.М.**

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6310-0741>**Юськова Д.О.**

студент

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-5346-3374>

ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА СТУПІНЬ ЇХ ЛІКВІДНОСТІ ПОРІВНЯНО З ІНШИМИ СКЛАДОВИМИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Досліджено фінансово-економічні засади формування запасів підприємства, їх роль у забезпеченні безперервності операційної діяльності та вплив на загальну ліквідність підприємства. Акцентовано увагу на тому, що запаси, хоча й є найменш ліквідною частиною оборотного капіталу, відіграють критично важливу функцію у підтриманні стабільності виробничих процесів та здатності підприємства своєчасно реагувати на коливання попиту. Доведено, що ефективне управління запасами підвищує здатність підприємства зберігати фінансову рівновагу, мінімізувати ризик дефіциту ресурсів і забезпечувати оптимальний рівень ліквідності. Сформульовано рекомендації щодо удосконалення політики управління запасами, які сприяють зростанню гнучкості підприємства та посиленню його конкурентних переваг у мінливому ринковому середовищі.

Ключові слова: фінансовий аналіз, запаси підприємства, оборотні активи, ліквідність, оборотність запасів, управління запасами.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання підприємства функціонують у середовищі, що характеризується високою динамічністю, нестабільністю ринкових кон'юктур та зростанням конкуренції. За цих обставин фінансовий стан суб'єктів господарювання значною мірою залежить від ефективності управління їхніми оборотними активами, ключовим елементом яких є запаси. Формування оптимального розміру запасів виступає однією з базових передумов забезпечення безперебійності виробництва та стабільності операційної діяльності. Водночас надмірне або нерациональне накопичення запасів призводить до заморожування оборотного капіталу, зниження ліквідності та зростання фінансових ризиків.

У системі фінансового аналізу особливого значення набуває оцінка ліквідності запасів порівняно з іншими складовими оборотних активів, такими як грошові кошти, дебіторська заборгованість чи короткострокові фінансові інвестиції. Оскільки запаси є найменш ліквідною частиною оборотного капіталу, їхня надмірна частка у структурі активів може негативно впливати на платоспроможність підприємства та його здатність оперативно виконувати поточні зобов'язання.

У цих умовах важливою науковою та практичною проблемою стає визначення оптимального рівня запасів, їх структури та швидкості перетворення у грошові кошти. Потреба у поглибленому аналізі ліквідності запасів зумовлена необхідністю забезпечення стійкого фінансового розвитку підприємства, підтримання його конкурентоспроможності та мінімізації ризиків, пов'язаних із неефективним використанням оборотного капіталу. Саме тому дослідження формування запасів та оцінки ступеня

їх ліквідності у порівнянні з іншими елементами оборотних активів є важливим завданням, яке має суттєве значення для розроблення дієвих управлінських рішень та підвищення фінансової стійкості підприємств у сучасному економічному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування запасів підприємства, оцінки їх ліквідності та впливу на структуру оборотних активів знайшли відображення у працях провідних науковців у сфері фінансів та управління підприємством. Значний внесок у розвиток теоретичних підходів зробили такі дослідники, як Пеняк Ю.С., Калиниченко О.А. [1], Пушкар І.В., Зеленова А.А. [2], Тульчинська С.О., Погребняк А.Ю. [3], Гапонова Г. С. [4], Одношєвна О.О., Пильгун О.В., Біловол Є.В. [5], Фіалка Ю.Є., Бандура З.Л. [6, 7], Нікітчина О.О. [8], які у своїх працях розглядають механізми оптимізації запасів, моделі оцінки їх оборотності та роль запасів у забезпеченні ліквідності. Пеняк Ю.С., Калиниченко О.А. розглядають організаційні аспекти управління виробничими запасами, а також формування запасів на підприємстві [1]. Фіалка Ю.Є., Бандура З.Л. акцентують увагу на порушенні балансу між рівнем забезпечення безперервності виробництва чи продажу і витратами, пов'язаними із спадом ліквідності запасів в умовах війни [6], а також вивчають проблеми неліквідності в загальній системі управління запасами торговельного підприємства [7].

Пушкар І.В., Зеленова А.А. вважають, що надмірна або недостатня кількість запасів може призвести до істотних фінансових втрат, тому оптимальне управління їх розмірами є важливою умовою стабільної діяльності підприємства. Надлишкові запаси спричиняють заморо-

жування оборотних коштів, створюють додаткові витрати на зберігання та збільшують ризик морального старіння продукції, тоді як дефіцит може унеможливити виконання виробничої програми, призвести до втрати клієнтів або зниження обсягів реалізації [2].

Процес формування запасів на підприємстві охоплює багатоетапну систему планування, контролю та аналізу, яка враховує особливості технологічного циклу, сезонність, тривалість виробничих операцій та наявність надійних постачальників. Підприємство повинно не лише визначити необхідний обсяг ресурсів для забезпечення безперебійної роботи, а й встановити економічно обґрунтовані нормативи запасів, що дозволяють мінімізувати витрати на їх утримання. У дослідженнях Тульчинської С.О. та Погребняка А.Ю. зазначається, що ефективна система управління запасами включає вибір моделі поповнення ресурсів, контроль швидкості їх обороту, оптимізацію партій поставок та постійний моніторинг їх фактичного стану. Такі інструменти дають змогу уникнути надлишкових витрат, забезпечити високу оборотність запасів і підтримувати фінансову стабільність підприємства [3].

Для забезпечення раціонального формування запасів і підвищення ефективності управління, критично важливим є застосування конкретних економіко-математичних моделей. Хоча в дослідженнях Тульчинської С.О. та Погребняка А.Ю. [3] загалом зазначено про необхідність вибору моделі поповнення ресурсів, для практичної реалізації політики управління запасами варто деталізувати ключові підходи щодо моделі поповнення запасів (EOQ/MRP) та оптимізації партій поставок через ABC-аналіз.

Для ідентифікації проблемних зон у системі управління запасами слід використовувати комплексну аналітичну діагностику, яка детально розглянуто у праці Одношевної О.О., Пильгун О.В., Біловол Є.В.. Вона дозволяє оцінити ефективність використання запасів як ключовий елемент оптимізації системи ведення обліку та контролю. Діагностика має бути спрямована на виявлення надлишкових або застарілих запасів, які уповільнюють обіг капіталу і можуть знизити здатність підприємства оперативно виконувати короткострокові зобов'язання. Застосування такої діагностики є невід'ємною умовою для забезпечення фінансової гнучкості [5].

Метою дослідження є проаналізувати сучасний стан формування запасів на підприємствах, оцінити їхній ступінь ліквідності та визначити вплив запасів на загальну структуру оборотних активів. У межах дослідження передбачається виявити основні проблеми управління запасами, оцінити ефективність їхнього використання та порівняти ліквідність запасів із ліквідністю інших складових оборотних активів. Результати дослідження дозволять визначити тенденції оптимізації запасів, розробити рекомендації щодо підвищення оборотності та фінансової стійкості підприємств у сучасних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оборотні активи підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності виробничої та комерційної діяльності. Вони включають грошові кошти, короткострокові фінансові інвестиції, дебіторську заборгованість і запаси. Кожна з цих складових характеризується власним рівнем ліквідності, що визначає здатність підприємства швидко перетворювати активи на гроші для покриття поточних зобов'язань. Розуміння ліквідності окремих елементів

оборотних активів є основою для ефективного управління фінансами та планування оборотного капіталу.

Формування запасів є одним із ключових аспектів управління оборотними активами підприємства, оскільки саме ця категорія забезпечує безперервність виробничого процесу та здатність компанії оперативно реагувати на зміну ринкового попиту. Запаси становлять основу виробничого циклу, а їх структура — це відображення стратегії підприємства у сфері ресурсного забезпечення та фінансової рівноваги. Ліквідність запасів, попри їх важливу роль у виробничому процесі, є найнижчою серед усіх складових оборотних активів. Це пояснюється тим, що запаси потребують додаткових операцій для свого перетворення у грошові кошти: від виробництва до моменту реалізації готової продукції проходить значний проміжок часу. На відміну від них, грошові активи та їх еквіваленти мають найвищий ступінь ліквідності, а дебіторська заборгованість займає проміжне місце, оскільки зазвичай може бути погашена протягом короткого періоду. Саме ця відмінність у швидкості перетворення різних активів у грошову форму пояснює, чому структура оборотних активів значною мірою впливає на загальний рівень ліквідності підприємства. Якщо частка запасів у структурі активів занадто велика, це може спричинити зниження здатності підприємства оперативно виконувати свої короткострокові зобов'язання. [4]

Ліквідність запасів є важливим, але водночас специфічним показником у фінансовому аналізі підприємства. Попри те, що запаси відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності виробничого процесу та гарантують наявність необхідних ресурсів для виготовлення продукції, їх ліквідність залишається найнижчою серед усіх складових оборотних активів. Причина цього полягає в особливостях самого процесу перетворення запасів у грошові кошти: спочатку відбувається виробництво, потім реалізація готової продукції, і лише після цього підприємство отримує доходи у грошовій формі. Такий тривалий часовий проміжок зменшує швидкість мобілізації запасів у ліквідні ресурси та підвищує ризик недостатньої гнучкості у фінансових операціях. Запаси включають сировину, матеріали, напівфабрикати та готову продукцію, які необхідні для забезпечення виробничого циклу. Основна особливість запасів полягає в тому, що вони не можуть бути негайно перетворені у гроші без додаткових операцій. Для реалізації запасів необхідне їх використання у виробничому процесі або продаж готової продукції на ринку. Тому запаси завжди менш ліквідні, ніж грошові кошти та дебіторська заборгованість, але більш ліквідні, ніж основні засоби чи нематеріальні активи.

Ступінь ліквідності запасів значною мірою залежить від їх типу. Сировина та матеріали, що швидко використовуються у виробництві, мають відносно високу ліквідність, оскільки вони швидко перетворюються на готову продукцію та, відповідно, на гроші. Готова продукція та товари на складі можуть зберігатися тривалий час і підлягають впливу попиту на ринку, сезонних коливань та конкурентного середовища. Запаси, що довго зберігаються, ризикують застаріти або знецінитися, що знижує їх ліквідність і підвищує фінансові ризики підприємства.

На відміну від запасів, грошові кошти та їх еквіваленти характеризуються найвищим ступенем ліквідності. Вони є безпосередньо доступними для розрахунків, не потребують додаткових операцій для перетворення

у ліквідні ресурси та миттєво можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань, інвестування або фінансування виробничих потреб, що робить їх надзвичайно важливими для підтримки фінансової стабільності підприємства. Тобто грошові кошти мають найвищий ступінь ліквідності серед оборотних активів. Завдяки своїй миттєвій доступності грошові кошти дозволяють підприємству швидко реагувати на фінансові потреби, погашати короткострокові зобов'язання та підтримувати стабільність виробничого процесу. Крім того, наявність достатнього обсягу грошових коштів зменшує ризики фінансової нестійкості та створює запас фінансової гнучкості для розвитку підприємства.

Дебіторська заборгованість, у свою чергу, займає проміжне положення у шкалі ліквідності та є другою за ліквідністю складовою оборотних активів. Дебіторська заборгованість виникає внаслідок реалізації продукції або надання послуг з відстрочкою платежу. Хоча її погашення зазвичай відбувається протягом короткого терміну, воно все ж залежить від платоспроможності контрагентів, умов укладених угод, строків погашення боргів, що створює певну затримку у конверсії у грошові ресурси.

Різниця у швидкості перетворення активів у грошову форму пояснює, чому структура оборотних активів відіграє ключову роль у забезпеченні загальної ліквідності підприємства. Висока частка запасів у загальному обсязі оборотних активів може обмежувати фінансову гнучкість компанії та знижувати її здатність оперативно виконувати короткострокові зобов'язання. У таких випадках підприємство може бути змушене шукати додаткові джерела фінансування або затримувати розрахунки з постачальниками, що негативно впливає на його фінансову стійкість та репутацію на ринку.

Аналіз ступеня ліквідності запасів дозволяє оцінити ефективність управління оборотним капіталом. Формування надмірної кількості запасів або їх накопичення без чіткої інформації про попит на готову продукцію уповільнюють обіг капіталу, блокують грошові кошти і збільшують витрати на зберігання та обслуговування складів. Це призводить до того, що значні обсяги капіталу займають ресурси, які могли б бути використані альтернативно [6, с. 158]. Накопичення запасів або простоювання запасів протягом періоду, довшого від запланованого, призводить до зниження ліквідності активів, що, в свою чергу, загрожує здатності підприємства швидко реагувати на ринкові зміни. Накопичення запасів в умовах війни має додаткові ризики через можливе їх пошкодження внаслідок обстрілів, авіаударів, мінувань, перебоїв з електропостачанням, неможливістю забезпечити належні умови зберігання. Важливе значення має моральне старіння запасів, адже через зміну стандартів, смаків, технологій продукція може втратити актуальність і тоді виникає проблема списання надлишкових запасів, необхідність зниження ціни чи дисконтних розпродажів. Водночас недостатній рівень запасів створює ризик переривання виробництва, втрати потенційних продажів і зниження доходів підприємства. Тому підприємства прагнуть досягти оптимального балансу між рівнем запасів і швидкістю їх перетворення на грошові кошти, враховуючи специфіку виробничої діяльності та ринковий попит. В умовах війни досягти цього балансу вкрай важко, адже зміна усталених маршрутів, порушення залізничного сполучення, знищення автомагістралей ускладнює доставку запасів і навіть ретельно сплановані

запаси в будь-який момент можуть стати неліквідними чи розміщеними у недоступних місцях.

Порівняння ліквідності запасів з іншими складовими оборотних активів дає змогу побачити повну картину фінансового стану підприємства. Високоліквідні активи забезпечують швидке реагування на фінансові потреби, тоді як менш ліквідні активи, як запаси, підтримують стабільність виробничого процесу і виконують функцію резерву для забезпечення майбутніх потреб. Тому ефективне управління оборотними активами передбачає баланс між високою ліквідністю і достатністю ресурсів для безперервної діяльності підприємства. Якщо конкуренти швидше пристосовуються до кризових умов функціонування, скорочують суми неліквідних запасів, оптимізують логістику, то підприємства, які зберігають неефективну систему управління запасами, втрачають можливість підтримки конкурентоспроможності через оновлення виробництва, налагодження маркетингових кампаній, інвестування в розвиток.

Рациональне управління запасами, яке враховує їх тип, терміни використання та попит на продукцію, дозволяє оптимізувати обіг капіталу, зменшити фінансові ризики та забезпечити стабільну роботу підприємства. Такий підхід сприяє підвищенню загальної ліквідності та фінансової стійкості організації. Класифікація запасів за категоріями дозволяє розподілити їх на швидколіквідні, повільноліквідні та застарілі (в основному за допомогою ABC- або XYZ-аналізу) [7]. Це дає можливість підприємству зосередитися на вирішенні проблем, пов'язаних із неліквідними запасами. ABC-аналіз поділяє запаси на категорії через їх внесок у дохід, а XYZ-аналіз поділяє запаси за частотою продажів та передбачуваністю попиту. За допомогою цих методів можна приймати обґрунтовані рішення щодо запасів, які повільно обертаються, та ефективніше розподіляти ресурси. Проведення такого регулярного аналізу дозволяє знизити витрати на утримання запасів, вивільняючи зв'язаний капітал, покращувати грошові потоки та мінімізувати ризик морального старіння продукції.

Для комплексної оцінки ліквідності підприємства застосовують низку показників, серед яких найважливішими є коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності та показник маневреності робочого капіталу. Коефіцієнт поточної ліквідності показує загальну можливість підприємства погашати короткострокові борги за рахунок усіх оборотних активів, але його значення може бути завищене при значній частці запасів, які не можуть бути швидко реалізовані. Тому для об'єктивнішої оцінки використовують коефіцієнт швидкої ліквідності, який виключає запаси зі складу поточних активів, що дозволяє оцінити рівень ліквідності без урахування повільно оборотних ресурсів. Також важливим є показник маневреності робочого капіталу, який демонструє частку оборотних активів, не пов'язаних із запасами, і характеризує гнучкість підприємства щодо оперативного управління фінансовими ресурсами. Для підвищення показників, а отже, ліквідності потрібно проводити детальний аудит запасів, інших матеріальних цінностей, які повільно реалізуються або є надлишковими для підприємства, періодично проводити аналіз структури активів, контролювати частку ліквідних і довгострокових активів [8, с. 265].

Для практичної реалізації політики управління запасами варто деталізувати ключові підходи щодо таких моделей:

1. Моделі поповнення запасів (EOQ/MRP) – підприємствам слід інтегрувати моделі, що забезпечують мінімізацію сукупних витрат. До таких належить модель економічно обґрунтованого розміру замовлення (EOQ), яка допомагає визначити оптимальний обсяг партії поставки, мінімізуючи витрати на зберігання та розміщення замовлень. Альтернативним підходом для складного виробництва є системи планування матеріальних потреб (MRP), які забезпечують синхронізацію поставок з виробничим графіком.

2. Оптимізацію партій поставок через ABC-аналіз для забезпечення диференційованого контролю. Цей метод дозволяє класифікувати запаси за їхньою вартістю та пріоритетом контролю, зосереджуючи найбільшу увагу на найцінніших (група А), що сприяє зменшенню ризику заморожування оборотного капіталу.

До основних рекомендацій щодо удосконалення політики управління запасами варто віднести:

- досягнення оптимального балансу запасів між рівнем запасів і швидкістю їх перетворення на грошові кошти, враховуючи специфіку виробничої діяльності та ринковий попит;

- забезпечення фінансової гнучкості, адже раціональне управління запасами дозволяє оптимізувати обіг капіталу, зменшити фінансові ризики та забезпечити стабільну роботу, що сприяє підвищенню загальної ліквідності та фінансової стійкості організації;

- підвищення оборотності капіталу, що дозволить підтримувати виробничу стабільність та оптимізувати фінансові потоки;

- зміцнення ліквідності через оптимізацію. Оптимізація запасів, їх прискорена оборотність і своєчасний контроль стану та обсягів дозволяють підприємству зміцнювати ліквідність та забезпечувати гнучкість у прийнятті управлінських рішень;

- уникнення надмірного нагромадження, оскільки це може негативно впливати на фінансову стійкість, створювати значні ризики заморожування капіталу та подовжувати цикл перетворення активів на гроші;

- раціональне формування та моніторинг ліквідності запасів, що є невід’ємними елементами фінансової стабільності та економічної ефективності підприємства;

– врахування типу запасів, термінів їх використання та попиту на продукцію.

Висновки. Загалом ефективне управління запасами займає центральне місце в системі управління оборотними активами. Воно дозволяє підтримувати виробничу стабільність, оптимізувати фінансові потоки, підвищувати оборотність капіталу та утримувати високий рівень ліквідності. Розуміння взаємозв’язку між структурою запасів, тривалістю операційного циклу та показниками платоспроможності дає змогу підприємству приймати стратегічні рішення, спрямовані на забезпечення сталого розвитку та зміцнення конкурентних позицій на ринку. Таким чином, раціональне формування запасів і постійний моніторинг їх ліквідності є невід’ємними елементами фінансової стабільності та економічної ефективності підприємства.

Надмірне нагромадження запасів може негативно впливати на фінансову стійкість підприємства, оскільки створює значні ризики заморожування капіталу й збільшує операційний цикл. Додаткові ресурси, вкладені в повільно обертові запаси, зменшують обсяг вільних коштів, які підприємство може використовувати для фінансування поточних потреб або інвестиційних програм. Дослідження свідчать, що надмірні запаси не лише подовжують цикл перетворення активів на гроші, але й погіршують структуру балансу, підвищуючи залежність від короткострокових позичкових ресурсів та збільшуючи фінансові ризики. У той же час оптимізація запасів, їх прискорена оборотність і своєчасний контроль стану та обсягів дозволяють підприємству зміцнювати ліквідність, скорочувати витрати та забезпечувати гнучкість у прийнятті управлінських рішень.

Неправильне прогнозування потреби у запасах, формування надлишкового або недостатнього рівня запасів призводить до фінансових втрат (як внаслідок надлишку запасів, так і через втрачені продажі, оскільки попит залишається незадоволений). Проблеми на підприємстві зростають якщо для формування запасів використовуються позикові кошти, адже борг накопичується, а на його обслуговування використовується частина прибутку.

Список використаних джерел:

1. Пеняк Ю.С., Калиниченко О.А. Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 15. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-09-01>
2. Пушкар І.В., Зеленова А.А. Формування обліково-аналітичного забезпечення для управління виробничими запасами на підприємстві. *Серія: економіка*, 2024. № 1. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/download/4130/3938/>
3. Тульчинська С.О., Погребняк А.Ю. Фінансовий менеджмент: конспект лекцій. КІП ім. Ігоря Сікорського, 2025. 130 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/53ae6d5f-8a5e-414f-a1b8-e1b0fbfb7afc/content>
4. Гапонова Г.С. Теоретичні основи управління оборотними активами підприємства. Збірник тез доповідей конференції. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти. Харків. 2019. URL: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis03-09.html>
5. Одношєвна О.О., Пильгун О.В., Біловол Є.В. Аналітична діагностика ефективності використання запасів підприємством, як елемент оптимізації системи ведення обліку та контролю. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 15. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-09-03>
6. Фіалка Ю.Є., Бандура З.Л. Фінансові ризики неефективного управління запасами у підприємствах України в умовах війни. Фінансовий бізнес в Україні та світі: інновації та цифровізація: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 жовтня 2025 р., м. Львів, Україна). Львів: Растр-7. 2025. 470 с.
7. Фіалка Ю.Є., Бандура З.Л. Оптимізація управлінського обліку неліквідних запасів у торговельних підприємствах. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2024. Випуск 67. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/economics/article/view/13571/14060>
8. Нікітчина О.О. Проблеми управління ліквідністю підприємств в умовах війни. Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених. Ірпінь, 2025. 595 с.

References:

1. Penyak Yu.S. & Kalinichenko O.A. (2024) Modeli ta metody upravlinnia vyrobnychymy zapasamy na pidpriemstvi. [Models and methods of inventory management at the enterprise] *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*. no. 15. Available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-09-01>
2. Pushkar I. V. & Zelenova A. A. (2024) Formuvannia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia dlia upravlinnia vyrobnychymy zapasamy na pidpriemstvi. [Formation of accounting and analytical support for inventory management at the enterprise]. *Seriia: ekonomika*, no. 1. Available at: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/download/4130/3938/>
3. Tulchynska S. O. & Pogrebnyak A. Yu. (2025). Finansovy menedzhment: konspekt leksii. [Financial management: lecture notes]. Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. 130 p. Available at: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/53ae6d5f-8a5e-414f-a1b8-e1b0fbfb7afc/content>
4. Gaponova G. S. (2019). Teoretychni osnovy upravlinnia oborotnymi aktyvamy pidpriemstva. [Theoretical foundations of managing current assets of an enterprise]. Zbirnyk tez dopovidei konferentsii. Rozvytok yevropeiskoho prostoru ochyma molodi: ekonomichni, sotsialni ta pravovi aspekty. Available at: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis03-09.html>
5. Odnosheva O. O. & Pylgun O. V., Bilovol E. V. (2024) Analitichna diahnostyka efektyvnosti vykorystannia zapasiv pidpriemstvom, yak element optymizatsii systemy vedennia obliku ta kontroliu. [Analytical diagnostics of the efficiency of inventory use by an enterprise as an element of optimizing the accounting and control system]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*. no. 15. Available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-09-03>
6. Fialka Yu. Ye. & Bandura Z. L. (2025) Finansovi ryzyky neefektyvnoho upravlinnia zapasamy u pidpriemstvakh Ukrainy v umovakh viiny. [Financial risks of inefficient inventory management in Ukrainian enterprises during wartime]. *Finansovy biznes v Ukraini ta sviti: innovatsii ta tsyfrovizatsiia: Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. 470 p.
7. Fialka Yu. Ye. & Bandura Z. L. (2024) Optymizatsiia upravlinskoho obliku nelikvidnykh zapasiv u torhovelnykh pidpriemstvakh. [Optimization of management accounting for illiquid inventories in trading enterprises]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya ekonomichna*. no. 67. Available at: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/economics/article/view/13571/14060>
8. Nikitchyna O. O. (2025.) Problemy upravlinnia likvidnistiu pidpriemstv v umovakh viiny. [Problems of enterprise liquidity management during wartime]. *Finansovi mekhanizmy zabezpechennia vidnovlennia ekonomiky Ukrainy v suchasnykh umovakh: zbirnyk tez dopovidei II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh*. 595 p.

Chubka Olha, Yuskova Diana
Lviv Polytechnic National University

FORMATION OF ENTERPRISE INVENTORIES AND THEIR LIQUIDITY DEGREES IN COMPARISON WITH OTHER COMPONENT CURRENT ASSETS

The article examines the financial and economic foundations of enterprise inventory formation and their role in ensuring the continuity of operational activities. The composition of inventories as a key component of current assets is revealed, and their impact on the overall liquidity of the enterprise is determined. It emphasizes that inventories, although the least liquid part of working capital, play a critical role in maintaining the stability of production processes and the ability of an enterprise to respond to fluctuations in demand in a timely manner. The paper analyzes methods for assessing and optimizing inventory levels (ABC analysis, XYZ analysis) and presents approaches for determining their degree of liquidity in comparison with other elements of current assets, such as cash, short-term financial investments, and accounts receivable. The impact of excess inventories and insufficient inventories on the company's performance indicators is determined. Additional financial risks from the accumulation of inventories during wartime are presented. The need for the company to achieve an optimal balance between the level of inventories and the speed of their conversion into cash, taking into account the specifics of production activities and market demand, is proven. Particular attention is paid to financial indicators that reflect the speed of conversion of inventories into cash, in particular the current liquidity ratio, quick liquidity ratio, and working capital maneuverability index. It has been shown that effective inventory management increases the ability of an enterprise to maintain financial balance, minimize the risk of resource shortages, and ensure an optimal level of liquidity. For the practical implementation of inventory management policy, it is proposed to detail key approaches to the model of inventory replenishment and optimization of delivery batches through ABC analysis. Based on the analysis, recommendations have been formulated for improving inventory management policies, which contribute to increasing the flexibility of the enterprise's financial system and strengthening its competitive advantages in a changing market environment.

Keywords: financial analysis, enterprise inventories, current assets, liquidity, inventory turnover, inventory management.

JEL classification: G32, G34

Стаття надійшла: 14.11.2025
Стаття прийнята: 05.12.2025
Стаття опублікована: 30.12.2025